

BEELDVORMING VAN OUDERS
OVER VOOR- EN VROEG-
SCHOOLSE EDUCATIE (VVE)

- eindrapport -

drs. H. van Leenen
dr. M. Gemmeke

Amsterdam, maart 2008
Regioplan publicatienr. 1682

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: 020 - 5315315
Fax: 020 - 6265199

Onderzoek uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van Stadsdeel
Oud-Zuid van de gemeente Amsterdam.

VOORWOORD

Het Stadsdeel Oud-Zuid wil kinderen al op jonge leeftijd stimuleren in hun ontwikkeling. Kinderen moeten kunnen spelen en omgaan met kinderen met verschillende achtergronden en mogelijkheden. Door peuters te laten deelnemen aan een voorschoolprogramma (VVE) wordt hun taalontwikkeling en sociale vaardigheden al vanaf jonge leeftijd gestimuleerd. Het stadsdeel wil graag uitdragen dat de voorschool leuk en goed is voor ieder kind. In de Stadsdeelnota Jong Oud-Zuid zijn een groter bereik van voorscholen en doorgaande leerlijnen speerpunten. Daarnaast is het doel geformuleerd segregatie tegen te gaan en is het streven meer niet-doelgroepkinderen naar de voorschool te laten gaan.

Stadsdeel Oud-Zuid heeft RegioPlan de opdracht gegeven onderzoek te doen naar kennis, beeldvorming en gedrag van jonge ouders ten aanzien van de voorschool, om bovenstaand beleid vorm te geven. In het rapport dat voor u ligt, wordt dit onderzoek beschreven en een advies gegeven.

Op deze plaats danken wij de ouder-kindcentra en de peuterspeelzalen en voorscholen van Combiwel voor hun medewerking aan het onderzoek. Daarnaast gaat onze dank uit naar Simone Timman en Niels Luijter van het Stadsdeel Oud-Zuid voor de begeleiding van het onderzoek en de prettige samenwerking. Ook willen we graag Saskia Krieger bedanken voor haar bijdrage aan het onderzoek en het rapport tijdens haar stage bij RegioPlan. Als laatste, maar zeker niet onbelangrijk, danken wij alle ouders die hebben meegewerkt aan dit onderzoek.

Dr. M. Gemmeke (projectleider)

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	I
1 Inleiding	1
1.1	Achtergrond.....	1
1.2	Onderzoeksvragen.....	2
1.3	Onderzoeksopzet.....	3
1.4	Respons.....	4
1.5	Leeswijzer.....	7
2 Bekendheid en beeld van de voorschool	9
2.1	Bekendheid van de voorschool.....	9
2.2	Beeldvorming van de voorschool.....	10
3 Voorlichtingsmateriaal	13
3.1	Bekendheid van het voorlichtingsmateriaal.....	13
3.2	Beoordeling van het voorlichtingsmateriaal.....	13
4 Keuzeprocess	15
4.1	Overweging om kind naar voorschool te laten gaan.....	15
4.2	Hoe maken ouders een keuze?.....	16
4.3	Actieve rol van ouders bij voorschool.....	19
5 Conclusies en advies	21
5.1	Conclusies en bijbehorend advies.....	21
5.2	Overig advies.....	25
5.3	Advies samengevat.....	26
Literatuur	27

SAMENVATTING

In opdracht van het Stadsdeel Oud-Zuid heeft RegioPlan Beleidsonderzoek een onderzoek uitgevoerd naar de kennis en beeldvorming van jonge ouders over de voorschool. Het stadsdeel gaat het aantal plaatsen op voorscholen flink uitbreiden en wil graag meer niet-doelgroepkinderen binnenhalen. Daarom wil het stadsdeel ook een advies over hoe meer ouders voor de voorschool kunnen worden aangetrokken.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek is uitgezet onder verschillende groepen respondenten. Er zijn face-to-face-interviews gehouden met ouders op ouder-kindcentra (OKC). Er zijn 55 ouders met kinderen van achttien maanden geïnterviewd en 79 ouders met kinderen van twee jaar. Verder zijn er schriftelijke enquêtes ingevuld door 44 ouders wier kind een reguliere peuterspeelzaal bezoekt en 27 ouders wier kind een voorschool bezoekt. Bij 93 procent van de OKC-ouders is een interview afgenomen en bij de ouders op peuterspeelzalen en voorscholen ligt de respons op 26 procent. Ten slotte zijn er interviews gehouden met betrokkenen uit het veld, namelijk een OKC-verpleegkundige, een leidinggevende peuterspeelzalen van stichting Combiwel en een manager van de GGD Amsterdam.

Resultaten

Van de ouders die voor de keuze staan om hun kind wel of niet naar de voorschool te laten gaan, hebben slechts weinig ouders van de voorschool gehoord. Bij de ouders wier kind al naar een reguliere peuterspeelzaal of een voorschool gaat, is de bekendheid wat groter. Als ouders de voorschool kennen, hebben zij er het meest over gehoord via andere ouders en een kleinere groep via het OKC of via voorlichtingsmateriaal.

Ouders wier kind naar de voorschool gaat, hebben een positiever en beter beeld van de voorschool dan ouders van tweejarigen en peuterspeelzaal-ouders. De laatste twee groepen hebben het idee dat de voorschool vooral voor (allochtone) kinderen met een taalachterstand is bedoeld. Verder vindt een deel van de ouders de voorschool te schools voor hun jonge kind.

Slechts weinig ouders geven aan het voorlichtingsmateriaal over de voorschool te hebben gezien: de folder wordt nog het vaakst genoemd. Deze ouders zijn over het algemeen positief over het voorlichtingsmateriaal. Ouders geven aan dat zij het liefst schriftelijk willen worden voorgelicht.

Weinig ouders overwegen de voorschool, vaak omdat zij van mening zijn dat hun kind deze niet nodig heeft. Ouders wier kind een reguliere peuterspeelzaal

of een voorschool bezoekt, hebben niet echt een bewuste keuze tussen een peuterspeelzaal of voorschool gemaakt. Dit komt ook omdat zij de voorschool vaak niet kennen. Ouders laten zich eerder leiden door een positieve indruk en een goede sfeer na een bezoek van een peuterspeelzaal of voorschool. De actieve rol die op de voorschool wordt gevraagd aan ouders, zorgt niet voor een belemmering om voor de voorschool te kiezen.

Advies

Op dit moment is meer publiciteit rond de voorschool noodzakelijk om de bekendheid ervan te vergroten onder jonge ouders. Er moet voor worden gezorgd dat het voorlichtingsmateriaal ouders beter bereikt. Als straks alle reguliere peuterspeelzalen zijn 'omgebouwd' tot voorscholen, is een keuze tussen een voorschool en een peuterspeelzaal niet meer relevant, maar is voorlichting evengoed van belang om ouders voor de voorschool te interesseren. Een naamsverandering in de communicatie naar ouders kan ervoor zorgen dat zij een minder schools beeld van de voorschool hebben. Het OKC speelt een belangrijke rol bij het bekendmaken van de voorschool aan ouders, aangezien het OKC bijna alle peuters bereikt. Een directe benadering van ouders door voorscholen, bijvoorbeeld via open dagen, en een persoonlijke benadering door leidsters, lijkt ook van belang. Daarnaast is ons advies een brede voorlichtingscampagne op te zetten waarbij meerdere instanties worden betrokken.

Bij deze alle adviespunten kort op een rij:

- Meer publiciteit rond de voorschool.
- Bekendheid van het voorlichtingsmateriaal vergroten.
- Bekijken welke rol het OKC binnen de informatievoorziening kan vervullen.
- Diverse benaderingsmethoden aanwenden, zoals een persoonlijke benadering van jonge ouders door voorscholen en leidsters.
- Vasthouden van ouders door middel van voorlichting, wanneer op de reguliere peuterspeelzaal een voorschoolprogramma gaat worden aangeboden.
- Naamsverandering van voorschool in de communicatie met ouders.
- Letten op toeleiding bij de uitbreiding van het voorschoolprogramma naar kinderdagverblijven, zodat doelgroepkinderen daadwerkelijk naar een kinderdagverblijf met een voorschoolprogramma gaan.

1 INLEIDING

Het Stadsdeel Oud-Zuid gaat in de komende jaren het aantal plaatsen op voorscholen (VS) fors uitbreiden, waarbij zij ook wil inzetten op het binnengaan van meer niet-doelgroepkinderen. Via onderzoek is in kaart gebracht hoe het met de kennis en beeldvorming van jonge ouders over de voorschool is gesteld. In dit rapport wordt het onderzoek besproken en een advies uitgebracht hoe het stadsdeel jonge ouders kan benaderen, informeren over en interesseren voor de voorschool.

1.1 Achtergrond

In het Stadsdeel Oud-Zuid zal het aantal voorscholen worden uitgebreid en zullen reguliere peuterspeelzalen (PSZ) worden 'omgebouwd' tot voorscholen. Naast het vanuit het Rijk vastgestelde deelnamepercentage van 63 procent van de doelgroepeuters, heeft het stadsdeel zich ten doel gesteld om veel meer niet-doelgroepkinderen naar de voorschool te laten gaan. Dit vanuit het oogpunt dat de voorschool goed is voor elk kind en dat hiermee ook segregatie is tegen te gaan.

Er wonen zo'n 4600 kinderen in de leeftijd van nul tot en met vier jaar in het Stadsdeel Oud-Zuid, waarvan circa 220 doelgroepeuters.¹ Op dit moment zijn er in het Stadsdeel Oud-Zuid elf voerschoolgroepen en vijftien reguliere peuterspeelzaalgroepen.

In tabel 1.1. wordt de verdeling van (niet-)doelgroepkinderen over de reguliere peuterspeelzalen en voorscholen weergegeven, die in beheer zijn van Stichting Combiwel. De drie voerschoolgroepen (totaal 44 kinderen) die onder het zelfstandig beheer van basisschool De Elout vallen, zijn hier niet in vermeld. De voerscholen worden voor het overgrote deel bevolkt door doelgroepkinderen die meestal van allochtone afkomst zijn.

Tabel 1.1 Aantal (doelgroep)kinderen op reguliere speelzalen en voorscholen in beheer van Combiwel

	Aantal kinderen geplaatst	Aantal doelgroepkinderen	Percentage doelgroepkinderen
Reguliere speelzalen (april 2007)	290	59	20%
Voorscholen (juni 2007)	120	84	70%

Bron: Stichting Combiwel

¹ Dienst Onderzoek en Statistiek Gemeente Amsterdam (2006).

Het streven van het stadsdeel is om het aantal doelgroepkinderen op de voorschool te laten toenemen tot 162 kinderen en het aantal niet-doelgroepkinderen tot 557.² Dit betekent dat met name ouders van niet-doelgroepkinderen zullen moeten worden gestimuleerd om hun kind naar de voorschool te laten gaan. Vandaar dat is besloten om het onderzoek vooral op deze laatste groep ouders te richten.

1.2 Onderzoeksvragen

Het Stadsdeel Oud-Zuid wil graag advies over hoe zij de voorschool onder de aandacht kan brengen bij jonge ouders en hoe zij de aantrekkelijkheid van de voorschool kan vergroten. Met dit in gedachten zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- 1) De bekendheid van de voorschool.
 - A. Zijn ouders bekend met de voorschool?
 - B. Hoe zijn ouders bekend geraakt met de voorschool?

- 2) De beeldvorming over de voorschool.
 - A. Hebben ouders een beeld van de voorschool?
 - B. Betreft het een positief of negatief beeld?
 - C. Hebben ouders kennisgenomen van voorlichtingsmateriaal over de voorschool?
 - D. Hoe beoordelen ouders het voorlichtingsmateriaal over de voorschool?
 - E. Hoe worden ouders het liefst voorgelicht over de voorschool?

- 3) De houding en het gedrag van ouders ten aanzien van de voorschool.
 - A. Zijn ouders van plan om hun kind naar de voorschool te laten gaan?
 - B. Hebben ouders wier kind een reguliere peuterspeelzaal bezoekt, overwogen het kind naar de voorschool te laten gaan? In hoeverre vormt de actieve rol die van ouders op de voorschool wordt verwacht een reden om hun kind niet naar de voorschool te laten gaan?
 - C. Hebben ouders wier kind een voorschool bezoekt, hiervoor bewust gekozen? Hoe ervaren deze ouders de rol die van hen door de voorschool wordt gevraagd?
 - D. Op welke manier hebben ouders een keuze gemaakt voor de peuterspeelzaal of voorschool waar hun kind naar toe gaat?

² Stadsdeel Oud-Zuid Amsterdam, 2007.

1.3 Onderzoeksopzet

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden is een aanpak gehanteerd die bestond uit de volgende onderdelen:

- face-to-face-interviews onder ouders van kinderen van achttien maanden of twee jaar op ouder-kindcentra (OKC's);
- een schriftelijk enquête onder ouders wier kind een reguliere peuterspeelzaal of een voorschool bezoekt;
- een telefonische enquête/face-to-face-interview onder betrokkenen uit het veld.

Face-to-face-interviews onder ouders op ouder-kindcentra

Om ouders te bereiken wier kind nog niet naar een peuterspeelzaal of voorschool gaat, en dus onder de 2,5 jaar is, is gekozen voor interviews op het consultatiebureau op ouder-kindcentra. Het ging om korte face-to-face-interviews van maximaal vijf minuten. De situatie op een ouder-kindcentrum leent zich niet voor een langere bevraging. Van de ouders die het OKC bezoeken, wilden we antwoord krijgen op onderzoeksvragen 1A, 1B en 2A tot en met 2E. We hebben onderscheid gemaakt tussen de leeftijdsgroepen achttien maanden en twee jaar. Bij de groep van achttien maanden is in het interview de nadruk gelegd op het voorlichtingsmateriaal over de voorschool. Deze ouders staan nog niet direct voor de keuze om hun kind wel of niet naar een peuterspeelzaal of voorschool te laten gaan. Bij de tweejarigen is dit wel het geval en lag de nadruk daarom ook op de kennis over en de attitude ten aanzien van de voorschool. De interviews zijn afgenomen op de twee ouder-kindcentra binnen Oud-Zuid, namelijk OKC Amstelveenseweg en OKC Henrick de Keijserstraat. Ouders werden geattendeerd op het onderzoek door een poster op de toegangsdeur. In principe werden de ouders na het consult benaderd. De interviews zijn gedurende vier weken afgenomen. De enquêteurs zijn bij zo'n dertig spreekuren aanwezig geweest. Er waren maximaal negen consulten per spreekuur, die ook waren gevuld met kinderen van andere leeftijden dan achttien maanden en twee jaar. In de praktijk bleek verder dat ouders soms niet kwamen opdagen.

Schriftelijke enquête onder ouders op peuterspeelzaal of voorschool

Ouders wier kinderen een reguliere peuterspeelzaal of een voorschool bezoeken, hebben al een keuze gemaakt. Om inzicht te krijgen in deze keuze zijn er schriftelijke enquêtes verspreid onder deze ouders. We hebben de aantallen kinderen opgevraagd per reguliere peuterspeelzaal of voorschool. Hierbij is ook rekening gehouden met de verdeling van doelgroep- en niet-doelgroepkinderen. Daarnaast hebben we gekeken naar plekken waar een aantal reguliere peuterspeelzalen en voorscholen dichtbij elkaar zijn gelegen, wat met name in de Pijp het geval is. Hierbij is de kans groter dat ouders ook op meer inhoudelijke gronden een keuze hebben gemaakt en niet alleen op basis van de afstand. Dit alles heeft geleid tot de benadering van negen reguliere peuterspeelzalen en zes voorscholen.

De leidsters hebben in totaal 271 enquêtes onder ouders verspreid. Ouders konden met een antwoordenvelop de ingevulde vragenlijst terugsturen, waarbij hun privacy werd gewaarborgd. Ongeveer twee weken na de verspreiding van de enquêtes is op de peuterspeelzalen en voorscholen een poster opgehangen om ouders nogmaals te verzoeken de enquête in te vullen. De enquête bestond uit zo'n twaalf gesloten vragen met gecodeerde antwoordcategorieën.

Bevraging betrokkenen uit het veld

We hebben een aantal betrokkenen uit het veld benaderd voor wat meer achtergrondinformatie en hun mening. Hierbij is van tevoren een itemlijst opgesteld. We hebben een face-to-face-interview gehouden met de leidinggevende peuterspeelzalen van Stichting Combiwel. We hebben met haar onder andere gesproken over het keuzeprocess van ouders en haar visie op het werven van meer niet-doelgroepkinderen.

We hebben een telefonisch interview gehouden met een verpleegkundige van het OKC Henrick de Keijserstraat. Centraal stond hoe en wanneer ouders op dit moment worden geïnformeerd over de voorschool. Daarnaast is er een kort telefonisch interview gehouden met de regiomanager van de GGD Amsterdam. Aan hem hebben we wat meer beleidsmatige vragen gesteld over de communicatie naar ouders toe op de OKC's en hoe de rol van het OKC binnen de informatievoorziening wordt gezien.

1.4 Respons

Er zijn 271 vragenlijsten uitgezet onder peuterspeelzalen en voorscholen en we hebben er 71 retour ontvangen. Dit is een respons van 26 procent. Er zijn 115 vragenlijsten verstuurd naar negen voorschoolgroepen en van alle groepen hebben we ingevulde enquêtes teruggekregen. Naar de reguliere peuterspeelzalen zijn in totaal 156 vragenlijsten verstuurd en hierop hebben ouders uit acht van de negen groepen gereageerd. In tabel 1.2 worden de totalen weergegeven.

Tabel 1.2 Respons benaderde voorscholen en reguliere peuterspeelzalen

	Aantal uitgezette vragenlijsten	Absolute respons	Responspercentage
Voorscholen	115	27	24%
Reguliere peuterspeelzalen	156	44	28%
Totaal	271	71	26%

Er zijn 134 ouders geïnterviewd op OKC's na hun consultatiebezoek. Iets minder dan de helft van de respondenten bezocht locatie Amstelveenseweg

(44%), terwijl 56 procent van de ouders is geïnterviewd op locatie Henrick de Keijserstraat. Een deel van de ouders wilde geen medewerking verlenen aan het interview. Dit aantal hebben we niet precies kunnen bijhouden, maar bedraagt naar schatting zo'n tien ouders. Hiermee komt de responshoogte neer op ongeveer 93 procent.

Verwachte en daadwerkelijke respons

Zoals aangegeven in de offerte verwachtten wij voor de interviews die werden afgenomen bij de OKC's, een respons van zo'n 55 procent. Dit betekende dat we van de in totaal tweehonderd te ondervragen ouders rekenden op de medewerking van ongeveer 110 mensen. In de praktijk bleek dat we slechts zo'n 150 ouders konden interviewen, maar door het grote aantal mensen dat medewerking wilde verlenen, is de verwachte respons toch overtroffen. Bij de peuterspeelzalen en voorscholen was de respons lager dan verwacht. De verwachte respons was vijftig procent. Er zijn 271 ouders benaderd en uiteindelijk heeft 26 procent van de mensen gereageerd.

Achtergrondkenmerken van de respondenten

Aan alle respondenten is gevraagd naar het hoogste opleidingsniveau en de taal die thuis wordt gesproken. Bij alle ouders is de categorie hbo- of wo-geschoold het grootst. Dit percentage ligt bij de respondenten van de reguliere peuterspeelzalen met 63 procent het hoogst, gevolgd door de OKC-ouders met 43 procent en ten slotte de ouders van de voorscholen met 33 procent (zie tabel 1.3). Van de respondenten op de OKC's heeft acht procent het basisonderwijs als hoogste opleiding en bij de voorschoolouders is dit zelfs vijftien procent.

Tabel 1.3 Hoogste opleidingsniveau respondenten

	OKC	PSZ	VS	Totaal
Basisonderwijs	8%	2%	15%	7%
vmbo/mavo/vbo	22%	9%	26%	20%
mbo/havo/vwo	17%	25%	19%	19%
hbo/wo	43%	62%	33%	46%
Anders/weet niet	10%	2%	7%	8%
N	134	44	27	205

Wat betreft de taal die thuis wordt gesproken, is er een groot verschil tussen de verschillende groepen respondenten. Zo spreken OKC- en peuterspeelzaalouders in ongeveer de helft van de gevallen vooral Nederlands thuis, vaak ook in combinatie met een andere taal (in iets minder dan de helft van de gevallen). Bij de voorschoolouders spreekt men in zeventig procent van de gevallen thuis Nederlands en een andere taal. Het komt bij deze groep aanzienlijk minder voor dat men enkel Nederlands spreekt (zie tabel 1.4).

Tabel 1.4 Thuistaal respondenten

	OKC	PSZ	VS	Totaal
Nederlands	47%	54%	19%	45%
Andere taal	12%	7%	11%	11%
Nederlands en andere taal	40%	39%	70%	44%
Overig	1%	0%	0%	0%
N	134	44	27	205

Representativiteit van de respons

De vraag is in hoeverre we uitspraken kunnen doen over alle ouders met kinderen tot vier jaar in het stadsdeel. De groep OKC-ouders is representatief, gezien de hoge respons en het feit dat het bereik van consultatiebureaus heel hoog ligt.³ Door het hoge bereik van de OKC-ouders hebben we met deze gegevens ook een goed beeld gekregen van het opleidingsniveau van ouders in het Stadsdeel Oud-Zuid. Wat de ouders van kinderen op een reguliere peuterspeelzaal en voorschool betreft, hebben we geen populatiegegevens beschikbaar om onze respons mee te vergelijken. We weten wel dat landelijk kinderen van heel laag of zeer hoogopgeleide ouders minder vaak een peuterspeelzaal bezoeken.⁴ In onze respons zijn juist hogeropgeleide ouders oververtegenwoordigd, maar we kunnen dit niet afzetten tegen gegevens over het stadsdeel. Het relatief hoge opleidingsniveau kan ook door segregatie tussen peuterspeelzaal en voorschool worden veroorzaakt.

De respons van ouders die een voorschool- of peuterspeelzaalenquête hebben ingevuld, is laag met een percentage van 26 procent. De respons laat ons wel de verschillen zien die we verwachtten wat betreft het hoogste opleidingsniveau en de thuistaal van de respondenten. Bij de voorschoolrespondenten zien we dat er relatief veel vaker naast het Nederlands nog een andere taal wordt gesproken en dat het hoogste opleidingsniveau lager ligt dan bij de andere groepen respondenten. Dat is te verwachten gezien de doelgroep van de voorschool. Toch kan het zijn dat de respons selectief is. Wellicht hebben relatief meer mensen met een hogere opleiding, of mensen die beter Nederlands spreken, vaker de enquête teruggestuurd. De respons zou dan een vertekend beeld kunnen geven. Door de lage absolute respons is het soms lastig om uitsplitsingen naar subgroepen te maken.

³ Landelijk gezien bezoekt gemiddeld zo'n negentig procent van de ouders een consultatiebureau.

⁴ Didaktief, 2004.

1.5 Leeswijzer

In de komende hoofdstukken presenteren we de resultaten van het onderzoek, mede aan de hand van tabellen. Allereerst wordt in hoofdstuk 2 de bekendheid en het beeld van jonge ouders aangaande de voorschool besproken. In hoofdstuk 3 gaan we in op de bekendheid van het voorlichtingsmateriaal en de beoordeling hiervan. In hoofdstuk 4 bespreken we de motieven op basis waarvan ouders een keuze maken voor een reguliere peuterspeelzaal of een voorschool. Omdat het vaak om een laag aantal respondenten gaat, worden in de tabellen meestal de aantallen genoemd en geen percentages. In het laatste hoofdstuk geven we de conclusies van het onderzoek weer. Tevens wordt een advies uitgebracht hoe meer ouders kunnen worden aangetrokken tot de voorschool.

2 BEKENDHEID EN BEELD VAN DE VOORSCHOOL

De bekendheid van de voorschool is niet zo groot. Ouders hebben vooral van de voorschool gehoord via andere ouders. Ouders van tweejarigen en peuterspeelzaalouders hebben een minder positief beeld van de voorschool dan voorschoolouders. Bij de eerste twee groepen heerst de gedachte bij een deel van de ouders dat de voorschool vooral voor (allochtone) kinderen met een taalachterstand is.

2.1 Bekendheid van de voorschool

We hebben gevraagd of ouders de voorschool kenden. Aan voorschoolouders vroegen we of ze, voordat hun kind naar de voorschool ging, ervan hadden gehoord. Twee derde van de ouders van tweejarigen heeft niet van de voorschool gehoord (zie tabel 2.1). Bij ouders wier kind op een reguliere peuterspeelzaal zit, is de bekendheid van de voorschool groter. Het grootste deel van de ouders met een kind op de voorschool had al van de voorschool gehoord voordat hun kind erheen ging. Als we naar het totaalplaatje kijken, heeft ongeveer de helft vooraf van de voorschool gehoord en de helft niet.

Tabel 2.1 Bekendheid met de voorschool (N=150)*

	OKC 2jr	PSZ	VS	Totaal
Ja	33%	70%	82%	53%
Nee	67%	30%	11%	46%
Weet niet	#	0%	7%	1%
N	79	44	27	150

* Voor voorschoolouders geldt de bekendheid vooraf.

In deze vragenlijst kwam de optie 'weet niet' niet voor.

Aan ouders is gevraagd hoe of waar zij van de voorschool hebben gehoord. Naast de meer objectieve bronnen, valt in tabel 2.2 te zien dat bij ouders van tweejarigen en voorschoolouders de meest genoemde bron 'andere ouders' is. Eén van de bronnen die ouders bij de optie 'anders' hebben aangegeven is internet.

Tabel 2.2 Bronnen (N=79)*

	OKC 2jr	PSZ	VS	Totaal
PSZ/VS	#	9	2	11
OKC	2	5	5	12
School	3	3	4	10
Andere ouders	10	5	8	23
Schriftelijke info	6	6	4	16
Filmpje	3	4	0	7
Anders	6	9	5	20
Weet niet	0	2	3	5
N	26	31	22	79

* Deze vraag is alleen gesteld aan respondenten die de voorschool kenden. Er konden meerdere antwoorden worden aangekruist.

2.2 Beeldvorming van de voorschool

Aan de ouders van tweejarigen en ouders wier kind naar een reguliere peuterspeelzaal of een voorschool gaat, is een aantal stellingen voorgelegd om een idee te krijgen van het beeld dat ouders van de voorschool hebben. Het resultaat wordt weergegeven in tabel 2.3. Bij ouders van tweejarigen is deze vraag alleen gesteld als zij van de voorschool gehoord hadden. De percentages hebben betrekking op de ouders die het eens waren met de stelling. Hierbij moet nog worden opgemerkt dat een deel van de peuterspeelzaalouders vaak heeft aangegeven het niet te weten. Als we naar de verschillen tussen de groepen ouders kijken, zien we dat de voorschoolouders een erg positief beeld hebben van de voorschool. De grootste verschillen zijn te vinden bij de eerste en vierde stelling. Bijna alle voorschoolouders zijn van mening dat de voorschool leuk en goed voor de ontwikkeling is voor alle kinderen. Ouders van tweejarigen zijn sterker van mening dan de andere ouders dat de voorschool alleen voor kinderen met een taalachterstand en allochtone kinderen is.

Tabel 2.3 Beeld van de voorschool (N=93-94)

	OKC 2jr	PSZ	VS	Totaal
1. Voorschool is leuk voor alle kinderen	20%	21%	92%	42%
2. Voorschool is te schools voor jonge kinderen	32%	28%	12%	25%
3. Voorschool is alleen voor kinderen met een taalachterstand	52%	28%	8%	29%
4. Voorschool is voor alle kinderen goed voor hun ontwikkeling	28%	23%	85%	42%
5. Ouders kunnen beter zelf voor hun kinderen zorgen, in plaats van ze naar een voorschool te laten gaan	32%	9%	4%	14%
6. Op de voorschool leren kinderen samen spelen	40%	36%	85%	51%
7. Naar de voorschool gaan vooral allochtone kinderen	36%	28%	12%	26%
8. De voorschool verwacht veel inspanningen van de ouders	16%	5%	15%	11%
N	25	42-43	25-27	93-94

Uit de interviews met de betrokkenen uit het veld komt naar voren dat vooral bij ouders van niet-doelgroepkinderen een negatief beeld heerst. Deze ouders zijn van mening dat de voorschool alleen voor achterstandskinderen is. Daarnaast heeft de naam voorschool bij sommige ouders een negatieve klank. Het gaat hier om het woordje 'school'. Kinderen hoeven op die leeftijd volgens veel ouders nog niet te leren.

3 VOORLICHTINGSMATERIAAL

Stadsdeel Oud-Zuid wil met dit onderzoek onder andere graag te weten komen hoe ouders de kwaliteit van het voorlichtingsmateriaal van de voorschool waarderen en in hoeverre ouders ermee bekend zijn. We kunnen, op basis van de verzamelde gegevens, concluderen dat ouders nog niet of nauwelijks in aanraking zijn gekomen met het materiaal. De helft van de ouders stelt meer informatie op prijs en dan het liefst schriftelijk.

3.1 Bekendheid van het voorlichtingsmateriaal

Op de vraag of ouders van kinderen van achttien maanden ooit iets van het beschikbare voorlichtingsmateriaal van de voorschool hebben vernomen en zo ja, op welke wijze, antwoordt het merendeel van de respondenten (43 van de 55) dat ze nog nooit iets hebben gezien of gelezen. Bijna dertien procent van de ouders heeft wel eens een folder gezien of gelezen (zie tabel 3.1). Een enkeling heeft een filmpje of een website gezien, maar een poster wordt niet genoemd.

Tabel 3.1 Waargenomen voorlichtingsmateriaal (N= 55)*

	OKC 18mnd
Folder	11
Filmpje	2
Website	1
Niets gezien	43

* Er konden meerdere antwoorden worden aangekruist.

3.2 Beoordeling van het voorlichtingsmateriaal

Wanneer aan de twaalf ouders die het materiaal hebben gezien, stellingen worden voorgelegd over hoe ze het materiaal waarderen, zijn zeven respondenten het eens met de stelling dat het materiaal informatief is. Verder geven vier mensen aan dat ze het aantrekkelijk vinden en drie mensen dat het voor ouders zoals zij bedoeld is. Tot slot zijn twee mensen het eens met de stelling dat het voorlichtingsmateriaal moeilijk te begrijpen is (zie tabel 3.2).

Tabel 3.2 Waardering van voorlichtingsmateriaal (N=12)

	OKC 18mnd
Geeft veel informatie	7
Is aantrekkelijk	4
Bedoeld voor ouders als ik	3
Is moeilijk te begrijpen	2

Ook is gevraagd hoe ouders het liefst voorgelicht willen worden over de voorschool, wanneer ze meer willen weten. Ongeveer de helft van de respondenten zou meer informatie op prijs stellen. Het liefst wil men dit op schriftelijke wijze. Andere opties, zoals via een gesprek of de tv, worden maar weinig gewaardeerd (zie tabel 3.3).

Tabel 3.3 Gewenste vorm van het voorlichtingsmateriaal (N=25)

	OKC 18mnd
Gesprek	2
Schriftelijk	18
Internet	4
TV	1

We hebben naar aanleiding van deze gegevens gekeken naar de achtergrond van de groep mensen die meer informatie zouden willen krijgen. Dit waren in totaal 26 mensen. Zo'n elf mensen (40%) hebben een hbo/wo-opleiding en zeven respondenten (28%) zijn in het bezit van een vmbo/mavo/vbo-diploma. Er dient bij het voorlichtingsmateriaal dan ook rekening te worden gehouden met het feit dat zowel hoger- als lageropgeleiden het voorlichtingsmateriaal zouden willen bekijken, en dat het voor zowel doelgroep- als niet-doelgroep-ouders voldoende toegankelijk dient te zijn. Opvallend gegeven daarnaast is dat de mensen die graag meer informatie zouden willen krijgen over de voorschool, allen ouders zijn die thuis of alleen Nederlands spreken of Nederlands en een tweede taal. Met andere woorden: mensen die thuis geen Nederlands spreken en die dus vaak in de doelgroep thuishoren, hebben volgens de gegevens uit dit onderzoek geen interesse in extra informatie (tabel 3.4).

Tabel 3.4 Opleiding en de behoefte aan voorlichtingsmateriaal (N=55)

	Ja	Nee, genoeg info	Nee, geen interesse
Basisonderwijs	2	0	1
vmbo, mavo, vbo	7	0	4
mbo, havo, vwo	4	4	3
hbo, wo	11	4	6
Anders	2	1	1

4 KEUZEPROCES

Maar weinig ouders overwegen de voorschool, voornamelijk omdat zij denken dat hun kind deze niet nodig heeft. Ouders lijken niet altijd heel bewust voor een bepaalde peuterspeelzaal of voorschool te hebben gekozen. Vaak laten zij zich leiden door een positieve indruk en een goede sfeer na een bezoek van een reguliere peuterspeelzaal of een voorschool. De meeste ouders vinden de actieve rol die wordt gevraagd op een voorschool aantrekkelijk of hebben hierover een neutrale mening.

4.1 Overweging om kind naar voorschool te laten gaan

Aan ouders op de OKC's is gevraagd of ze overwegen hun kind naar een voorschool te laten gaan. Bij de ouders van tweejarigen is dit alleen gevraagd als zij van de voorschool gehoord hadden.¹ Slechts tien van de 76 ouders (13%) overwegen dit. Met name de ouders van kinderen van achttien maanden weten het nog niet.

Tabel 4.1 Wordt de voorschool overwogen? (N=76)

	OKC 18mnd	OKC 2jr	Totaal
Ja	7	3	10
Nee	27	20	47
Anders	1	0	2
Weet niet	20	3	23
Totaal	55	26	81

Bij de ouders van de tweejarigen is nog doorgevraagd waarom de voorschool wel of niet wordt overwogen. De drie ouders die de voorschool overwegen doen dit omdat het kind daar kan spelen en leren. De afstand lijkt niet belangrijk te zijn, aangezien de reden dat de voorschool dichterbij is dan een andere voorziening, niet wordt genoemd.

In tabel 4.2 wordt weergegeven waarom ouders de voorschool niet overwegen of overwogen hebben. Dit is tevens aan peuterspeelzaalouders gevraagd. Een van de belangrijkste redenen waarom de voorschool niet wordt overwogen, is dat ouders van mening zijn dat hun kind deze niet nodig heeft. Bij ouders van tweejarigen wordt aangegeven dat het kind al naar een kinderdagverblijf of oppas gaat. Een deel van de peuterspeelzaalouders heeft niet voor

¹ Ouders van kinderen van achttien maanden werden bevestigd over het voorlichtingsmateriaal. Zij werden wel geattendeerd op de voorschool, maar het is niet bekend of zij de voorschool al kenden.

een voorschool gekozen omdat men de voorschool niet of onvoldoende kende. Andere redenen die genoemd werden door peuterspeelzaalouders zijn 'is toch alleen voor kinderen met taalachterstand en allochtone kinderen?' en 'kinderen moeten spelen en nog niet leren'. Er is niet voor de optie 'er is geen voorschool in de buurt' gekozen.

Tabel 4.2 Waarom wordt de voorschool niet overwogen? (N=67)*

	OKC 2jr	PSZ	Totaal
Ik denk dat mijn kind dat niet nodig heeft	8	13	21
Ik denk dat de voorschool niet goed is voor mijn kind	0	4	4
Door de samenstelling van de voorschool past mijn kind daar niet zo goed	2	2	4
Ik ken(de) de voorschool onvoldoende	0	19	19
Mijn kind gaat al naar een kinderdagverblijf/oppas	14	#	14
Anders	1	13	14
Weet niet	0	1	1
N	23	44	67

* Er konden meerdere antwoorden worden aangekruist.

In deze vragenlijst kwam deze optie niet voor.

4.2 Hoe maken ouders een keuze?

Hoe maken ouders nu een keuze voor een peuterspeelzaal of voorschool? We zijn op zoek gegaan naar redenen waarom ouders voor een reguliere peuterspeelzaal of een voorschool hebben gekozen en waarom dan juist die specifieke peuterspeelzaal of voorschool.

Tabel 4.3 laat zien dat ouders blijkbaar niet altijd hun voorkeur voor een peuterspeelzaal of voorschool hebben gevolgd. Een deel van de peuterspeelzaalouders kende het verschil niet tussen een reguliere peuterspeelzaal en een voorschool. Ook was dit bij drie voorschoolouders het geval. Waarschijnlijk hebben zij dus niet bewust voor een voorschool gekozen.

Tabel 4.3 Voorkeur voor PSZ of VS van tevoren? (N=71)

	PSZ	VS	Totaal
PSZ	15	6	21
VS	4	7	11
Geen voorkeur	10	10	20
Kende het verschil niet	15	3	18
Niet ingevuld	0	1	1
Totaal	44	27	71

De leidinggevende van Combiwel geeft aan dat ouders soms kiezen voor een voorschool, omdat deze goedkoper is dan een reguliere peuterspeelzaal. Hier hoeven ouders immers maar de helft van de ouderbijdrage te betalen.

We hebben gekeken waarom ouders ervoor kiezen een kind naar een peuterspeelzaal of voorschool te laten gaan. We hebben aan ouders wier kind een reguliere peuterspeelzaal of een voorschool bezoekt, dezelfde keuzemotieven voorgelegd. Dit om te zien in welke mate er verschil is in keuzes die ouders maken.

De belangrijkste redenen om een kind op te geven voor een peuterspeelzaal of voorschool hebben betrekking op leren en spelen (zie tabel 4.4). We zien daarin verschillen tussen peuterspeelzaal- en voorschoolouders. De motieven 'leren' en 'een goede voorbereiding op de basisschool' worden relatief vaker bij de voorschoolouders aangegeven. Bij de reguliere peuterspeelzaal wordt het motief spelen veel vaker aangegeven dan bij een voorschool. De optie 'voorrang op inschrijving bij basisschool' werd niet genoemd; deze optie kwam alleen voor in de vragenlijsten voor voorschoolouders. Uit het gesprek met de leidinggevende van Combiwel kwam wel naar voren dat ouders soms voor een peuterspeelzaal of voorschool kiezen om zo een grotere kans te hebben op een plaats op de basisschool van hun keuze.

Tabel 4.4 Waarom gekozen voor PSZ/VS? (N=71)*

	PSZ	VS	Totaal
Ik denk dat mijn kind daar belangrijke dingen kan leren	11	12	19
Omdat mijn kind daar kan spelen met andere kinderen	21	3	20
Andere kinderen die ik ken gaan ook naar de PSZ/VS	0	1	1
De PSZ/VS is dichtbij	0	2	1
De PSZ/VS is een goede voorbereiding op de basisschool	14	10	20
Anders/weet niet/niet ingevuld	4	2	5
N	44	27	71

* Hoewel werd gevraagd één reden te geven, gaven zes respondenten meerdere antwoorden. De antwoorden tellen daarom niet op tot het aantal respondenten (N).

Het is denkbaar dat veel ouders niet eerst kiezen tussen een peuterspeelzaal of voorschool, maar voor een specifieke peuterspeelzaal of voorschool, omdat ze die bijvoorbeeld al uit de buurt kennen. Om erachter te komen in welke mate dit aspect een rol speelt, zijn er nog een aantal motieven aan ouders voorgelegd. Het blijkt dat de grootste groep ouders kiest voor een bepaalde peuterspeelzaal of voorschool, omdat zij er positieve verhalen over gehoord hebben of een positieve indruk na het bezoek ervan hebben gekregen (zie

tabel 4.5). De ouders die minder bewust lijken te hebben gekozen, kenden de voorziening uit de buurt of hebben gekozen voor de dichtstbijzijnde voorziening.

Tabel 4.5 Waarom voor specifieke PSZ/VS gekozen? (N=71)*

	PSZ	VS	Totaal
Dichtst bij mijn huis	5	6	10
Kende het uit de buurt	4	4	7
Positieve verhalen over gehoord	13	11	21
Omdat het een PSZ/VS is	2	1	2
Niet bewust gekozen	3	0	3
Positieve indruk na bezoek	9	1	10
Anders	13	3	13
Weet niet	0	1	1
N	44	27	71

* Hoewel werd gevraagd één reden te geven, gaven vier respondenten meerdere antwoorden. De antwoorden tellen daarom niet op tot het aantal respondenten (N).

Uit de open opmerkingen die ouders bij deze vraag hebben aangegeven, blijkt dat ouders ook voor bepaalde peuterspeelzaal of voorschool kiezen omdat een ouder broertje of zusje er heen ging. Daarnaast zijn er een aantal ouders die bewust hebben gekozen voor een Montessori-peuterspeelzaal.

Om te kijken welke aspecten nog meer een rol speelden bij de keuze voor een reguliere peuterspeelzaal of een voorschool, hebben we gevraagd of ouders het advies hebben gekregen om naar een voorschool te gaan. Van de voorschoolouders hebben elf ouders dit advies gekregen, waaronder drie ouders via het OKC. De rest kreeg een advies via andere ouders of via de school (van oudere broers/zussen). Vijftien ouders hebben geen advies gekregen. Het advies van het OKC speelt dus slechts een kleine rol.

Tabel 4.6 Advies gekregen naar de voorschool te gaan? (N=27)

	VS
Geen advies	15
Ja, via OKC	3
Ja, via school	1
Ja, van andere ouders	7
Weet niet	2

We hebben nagevraagd wanneer en hoe het OKC ouders het advies geeft hun kind naar een voorschool te laten gaan. Bij het consult wordt gebruikgemaakt van een checklist met drie hoofdonderdelen, namelijk de achtergrond (taal/opleiding) van de ouders, de aanwezigheid van een stimulerende omgeving en de vraag of er sprake is van pedagogische

onmacht. Vaak kan een OKC-medewerker deze punten al op basis van ervaring beoordelen. Er wordt gekeken of een kind baat heeft bij een voorschool op de leeftijd van elf en achttien maanden en zonodig bij twee jaar. Als alles goed gaat met een kind, wordt de voorschool niet genoemd. Aan ouders die een voorschooladvies krijgen, wordt schriftelijke informatie meegegeven en een inschrijfformulier. Als het idee bestaat dat ouders het inschrijven niet zelf kunnen regelen, bijvoorbeeld omdat zij de Nederlandse taal niet goed machtig zijn, dan regelt het OKC dit. Het OKC checkt in ieder geval of het ouders gelukt is hun kind aan te melden bij een voorschool. Omdat er veel punten op de agenda staan binnen een consult, is er vaak niet veel tijd om uitgebreid op de voorschool in te gaan.

4.3 Actieve rol van ouders bij voorschool

Het stadsdeel wil graag weten of de actieve rol die van ouders wordt gevraagd op voorscholen een belemmering vormt. Het grootste deel van peuterspeelzaalouders is niet op de hoogte van deze actieve rol (zie tabel 2.3). Deze rol zal dan waarschijnlijk ook niet van invloed zijn op de reden om niet voor een voorschool te kiezen. De meeste voorschoolouders vinden dat er niet veel inspanningen wordt gevraagd.

De meeste ouders vinden een actieve rol aantrekkelijk of hebben een neutrale mening (zie tabel 4.7). Een aantal peuterspeelzaalouders vindt een actieve rol niet aantrekkelijk. Een klein gedeelte van de voorschoolouders wist van tevoren niet dat er een actieve rol van hen werd gevraagd.

Tabel 4.7 Mening actieve rol ouders (N=71)

	PSZ	VS	Totaal
Aantrekkelijk	13	15	28
Neutraal	15	8	23
Niet aantrekkelijk	7	0	7
Anders	3	1	4
Weet niet	6	3	9
Totaal	44	27	71

Aan ouders wier kind een reguliere peuterspeelzaal bezoekt, is gevraagd of zij het aantrekkelijk zouden vinden als er een voorschoolprogramma wordt aangeboden. In tabel 4.8 valt te zien dat de meningen hierover verdeeld zijn.

Tabel 4.8 Reactie als PSZ een voorschoolprogramma gaat aanbieden (N=44)

	PSZ
Aantrekkelijk	8
Neutraal	11
Niet aantrekkelijk	9
Anders	4
Weet niet	5
Totaal	44

Concluderend lijkt het er dus op dat ouders niet bewust kiezen tussen een reguliere peuterspeelzaal of een voorschool, maar dat zij kiezen voor een peuterspeelzaal of voorschool die een goede indruk op hen maakt.

5 CONCLUSIES EN ADVIES

Weinig ouders zijn bekend met de voorschool of van plan hun kind naar een voorschool te laten gaan. Ouders kiezen voornamelijk op basis van een goede indruk voor een bepaalde peuterspeelzaal of voorschool. Het OKC kan een belangrijke rol spelen in het attenderen van ouders op de voorschool, maar daarnaast moeten ook andere methoden worden ingezet.

5.1 Conclusies en bijbehorend advies

In de vorige hoofdstukken zijn de resultaten van het onderzoek besproken. In deze paragraaf trekken we de conclusies, waarbij de structuur van de onderzoeksvragen wordt aangehouden. Het Stadsdeel Oud-Zuid wil graag een advies over hoe zij jonge ouders kan benaderen, informeren over en interesseren voor de voorschool. Dit advies wordt tevens in dit hoofdstuk gegeven.

De bekendheid van de voorschool

Zijn ouders bekend met de voorschool?

Weinig ouders zijn bekend met de voorschool en ze weten er weinig van. Als puur wordt gekeken naar de ouders wier kind (van twee jaar) nog geen reguliere peuterspeelzaal of een voorschool bezoekt, dan hebben 26 van de 79 ouders van de voorschool gehoord. Als de ouders met een kind op een reguliere peuterspeelzaal of een voorschool ook worden meegenomen, blijkt dat ongeveer de helft van het bestaan van de voorschool op de hoogte is.¹

Hoe zijn ouders bekend geraakt met de voorschool?

Een belangrijke bron van informatie over de voorschool voor ouders wordt gevormd door wat andere ouders hen verteld hebben. Daarnaast spelen de meer objectieve bronnen, zoals het OKC en voorlichtingsmateriaal, een rol. Dit voorlichtingsmateriaal is overigens maar weinig bekend onder ouders.

De beeldvorming over de voorschool

Hebben ouders een beeld van de voorschool?

Omdat weinig ouders de voorschool kennen, hebben ook weinig ouders een beeld van de voorschool. Bij ouders wier kind naar een voorschool gaat, is de bekendheid logischerwijs groter en neemt men een duidelijker standpunt in.

¹ Bij voorschoolouders is de vraag gesteld of ouders voordat hun kind er naar toeging, van een voorschool hadden gehoord.

Betreft het een positief of negatief beeld?

Voorschoolouders geven vaker aan dat de voorschool leuk is en goed is voor de ontwikkeling van alle kinderen dan peuterspeelzaalouders en ouders van tweejarigen. Bij de laatste twee groepen ouders heerst sterker de gedachte dat de voorschool alleen voor kinderen met een taalachterstand en allochtone kinderen is. Zij kiezen vaak ook niet voor de voorschool, omdat ze denken dat hun kind deze niet nodig heeft.

Advies

De voorschool was in Oud-Zuid tot voor kort vooral voor (taal)achterstands-kinderen bedoeld. Het beeld van ouders dat de voorschool alleen voor (allochtone) kinderen met een taalachterstand is, is dus niet verwonderlijk en stemt overeen met het gevoerde beleid. Er is nog veel inspanning nodig om het beeld van ouders bij te stellen.

Daarnaast hebben ouders soms moeite met de naam voorschool, met de nadruk op het woordje 'school'. Ouders willen vaak voldoende ruimte om te spelen voor hun jonge kind. Tegelijkertijd zijn veel ouders waarschijnlijk heel bewust met het educatieve aspect van de opvoeding bezig en staan zij daardoor waarschijnlijk ook niet negatief tegenover de doelstelling en inhoud van een voorschoolprogramma. Een naamsverandering kan wellicht een oplossing vormen. Rond 2010 moeten alle reguliere peuterspeelzalen tot voorscholen 'omgebouwd' zijn. Aangezien er dan geen aparte peuterspeelzalen en voorscholen meer zijn, zou in de communicatie met ouders 'peuterspeelzaal' als benaming kunnen worden benadrukt.

Hebben ouders kennis genomen van voorlichtingsmateriaal over de voorschool?

Heel weinig ouders van kinderen van achttien maanden hebben het voorlichtingsmateriaal gezien. Als zij iets hebben gezien, gaat het vooral om de folder. Hierbij moet worden opgemerkt dat het onderzoek zeer kort na de start van de promotiecampagne is gestart.

Hoe beoordelen ouders het voorlichtingsmateriaal over de voorschool?

De weinige ouders die het voorlichtingsmateriaal hebben gezien, beoordelen het goed. Zij vinden het informatief, aantrekkelijk en voelen zich aangesproken. Een deel van de ouders geeft echter aan dat de informatie moeilijk te begrijpen is.

Hoe worden ouders het liefst voorgelicht over de voorschool?

Ouders willen het liefst schriftelijk worden voorgelicht. De helft van de ouders geeft aan behoefte te hebben aan meer informatie.

Advies

Op dit moment liggen er folders over de voorschool in de wachtkamer van de OKC's. De vraag is of ouders dit opmerken en of er niet een meer prominente plek nodig is. Er liggen in de wachtkamer namelijk al veel folders en ouders

zijn druk bezig met (onder andere het aan- en uitkleden van) hun kind. Uit het onderzoek blijkt ook dat het voorlichtingsmateriaal nu amper bekend is bij ouders. Wel heeft de meting kort na de start van promotiecampagne plaatsgevonden. Het is ons niet goed bekend in hoeverre, waar en op welke wijze de folders en posters worden verspreid en het filmpje wordt vertoond. Ouders hebben behoefte aan meer informatie, en dan het liefst schriftelijk. Ouders gericht aanschrijven kan ook helpen. Het stadsdeel benadert ouders persoonlijk met het sturen van een voorleesboek en een folder. Deze benadering is heel belangrijk, maar het is nog te vroeg om daar nu effecten van te kunnen zien.

Alleen als het kind het nodig heeft, wordt op dit moment de voorschool genoemd op de OKC's. Er kan voor worden gekozen om bij alle ouders de voorschool ter sprake te brengen. Dit zou als taak kunnen worden neergelegd bij het OKC. OKC's zien zichzelf nu echter meer als een instantie die doorverwijst dan als een actieve informatievoorziening. Daarnaast moet rekening worden gehouden met de beperkte tijd die binnen de huidige consulten beschikbaar is. Vanuit de GGD werd nog een kanttekening geplaatst. Ontwikkelingsstimulering en een doorgaande lijn van voorschool naar basisschool vind men een goede zaak. Maar men vraagt zich af of dit aan alle ouders moet worden opgelegd, omdat er toch een verschil is tussen kinderen die een voorschoolprogramma echt nodig hebben en kinderen voor wie dat niet geldt.

De houding en het gedrag van ouders ten aanzien van de voorschool

Zijn ouders van plan hun kind naar de voorschool te laten gaan?

Slechts een klein deel van de ouders met een kind van achttien maanden of twee jaar overweegt hun kind naar een voorschool te laten gaan. Een groot deel overweegt het niet.

Hebben ouders wier kind een reguliere peuterspeelzaal bezoekt, overwogen het kind naar de voorschool te laten gaan?

Een klein deel van de ouders wier kind een reguliere peuterspeelzaal bezoekt, had van tevoren een voorkeur voor de voorschool. Zij hebben dus waarschijnlijk de voorschool wel overwogen.

In hoeverre vormt de actieve rol die van ouders op de voorschool wordt verwacht een reden om hun kind niet naar de voorschool te laten gaan?

De inspanningen die van ouders worden gevraagd, spelen geen grote rol bij de keuze om wel of niet voor een voorschool te kiezen. Slechts twee van de 44 peuterspeelzaalouders zijn van mening dat er op de voorschool veel inspanningen van ouders worden verwacht. Zeven ouders vinden een actieve rol niet aantrekkelijk.

Hoe ervaren deze ouders de rol die van hen door de voorschool wordt gevraagd?

Een groot deel van de voorschoolouders heeft geen problemen met de actieve rol die van hen wordt gevraagd. Vier van 27 ouders wier kind naar een voorschool gaat, zijn van mening dat er veel inspanningen worden gevraagd van ouders. Geen van de ouders vindt het niet aantrekkelijk dat er een actieve rol van ouders wordt verwacht. Een klein deel van de ouders wist van tevoren niet dat deze rol van hen werd verwacht.

Hebben ouders wier kind een voorschool bezoekt hiervoor bewust gekozen?

De ouders hebben deels bewust voor een voorschool gekozen. Zeven van de 27 ouders hadden van tevoren een voorkeur voor de voorschool. Veel ouders hebben voor de voorschool gekozen omdat hun kind daar belangrijke dingen kan leren en de voorschool een goede voorbereiding voor de basisschool is.

Op welke manier hebben ouders een keuze gemaakt voor de peuterspeelzaal of voorschool waar hun kind naar toe gaat?

De meeste ouders hebben gekozen voor een voorschool of peuterspeelzaal, omdat ze na een bezoek een goede indruk hadden gekregen en een goede sfeer hadden ervaren. Uit onderzoek van Sardes² in het Stadsdeel Zuid-Oost blijkt ook dat ouders niet bewust voor een voorschoolprogramma kiezen, maar voor een specifieke voorschool. Dat ouders vaak geen bewuste keuze maken tussen een reguliere peuterspeelzaal of een voorschool, komt ook doordat de meeste ouders de voorschool niet kenden, uitgezonderd een kleine groep die van tevoren een voorkeur had voor een reguliere peuterspeelzaal of een voorschool. Uit het onderzoek van Sardes blijkt dat als ouders voor een voorschool kiezen, dit vaak het resultaat is van voorlichting en toeleiding. In ons onderzoek blijkt dit een wat mindere rol te spelen en is de aanprijzing door andere ouders belangrijker. Volgens Sardes en Combiwel spelen de kosten ook een rol bij ouders. Hiernaar is ons onderzoek niet specifiek gevraagd.

Advies

Een persoonlijk gerichte, intensieve werving is nodig om de deelname aan voorscholen te vergroten. Ouders kiezen voor een specifieke peuterspeelzaal of voorschool die hen een goed gevoel geeft. Dit maakt dat kennismaking met een specifieke zaal of voorschool heel belangrijk is. Dit kan door de voorscholen (apart of overkoepelend door Combiwel georganiseerd) open ochtenden of avonden te laten organiseren, of met de voorscholen en leidsters de straat op te gaan. In Stadsdeel Zuid-Oost is bijvoorbeeld een campagne geweest waarbij voorschoolleidsters met behulp van een campagnemobiel de wijk ingingen en moeders van jonge kinderen in hun eigen taal voorlichtten. Deze aanpak bleek effectief aangezien een groot aantal kinderen direct werd ingeschreven. Ook in de gemeente Weert bleek

² Sardes (2007).

een persoonlijke aanpak, in de vorm van een huisbezoek, bij ouders van wie het kind geen voorschoolse voorziening bezocht, effectief.³

5.2 Overig advies

Advies

Als we kijken naar de situatie op dit moment, blijkt dat er meer aandacht en publiciteit moet komen rond de voorschool. Ander onderzoek ondersteunt onze bevinding dat voorlichting en doorverwijzing van groot belang zijn om onwetendheid en misverstanden rondom de voorschool te bestrijden.⁴

Wanneer de situatie zo is dat alle reguliere peuterspeelzalen zijn 'omgebouwd' tot voorscholen, hoeft de voorlichting niet meer gericht te zijn op het maken van een keuze, maar blijft werving wel nodig.⁵

Een voordeel van het 'ombouwen' van reguliere peuterspeelzalen tot voorscholen is dat doelgroepkinderen die nu op een reguliere peuterspeelzaal zitten, straks ook een voorschoolprogramma krijgen. Aan ouders wier kind nu op een reguliere peuterspeelzaal zit, is gevraagd of zij het aantrekkelijk vinden als de peuterspeelzaal een voorschoolprogramma gaat aanbieden. Een deel van de ouders vindt dit niet aantrekkelijk. De voorlichting moet dus ook worden gericht op het vasthouden van niet-doelgroepouders om te voorkomen dat die niet meer voor een peuterspeelzaal (of dus eigenlijk een voorschool) kiezen.

Het stadsdeel heeft het streven om meer niet-doelgroepkinderen te werven. Het probleem is dat veel ouders van deze kinderen al gebruikmaken van een kinderdagverblijf. De peuterspeelzalen en voorscholen zijn geen hele dagvoorziening en daardoor voor werkende ouders niet te combineren met hun werktijden. Dit probleem speelt overigens ook bij ouders van doelgroepkinderen een rol. Zoals eerder genoemd zullen er ouders zijn die geen problemen hebben met een educatief programma. De uitbreiding van een voorschoolprogramma naar kinderdagverblijven lost dit probleem op en bereikt daarnaast ook doelgroepkinderen die op dit moment naar een kinderdagverblijf gaan. Er moet echter wel goed naar de toeleiding worden gekeken, zodat doelgroepkinderen ook echt naar een kinderdagverblijf met een voorschoolprogramma gaan. Ook is het (vanuit de doelstellingen van het stadsdeel geredeneerd) van belang dat niet opnieuw, nu door het aanbieden van een voorschoolprogramma op een beperkt aantal kinderendagverblijven, segregatie in de hand wordt gewerkt.

³ Sardes (2006).

⁴ Sardes (2007).

⁵ Er zal dan nog wel met verschillende referentiemodellen worden gewerkt waarbij gekeken wordt naar het percentage doelgroepkinderen. Het is echter nu nog niet duidelijk hoe en of dit wordt gecommuniceerd naar ouders en of er voor hen iets te kiezen valt.

5.3 Advies samengevat

Samenvattend kan worden gezegd dat moet worden bekeken welke rol het OKC in de brede voorlichting kan spelen. Omdat zo'n negentig procent van de ouders op consult komt, heeft het OKC een belangrijke positie in de informatievoorziening omtrent de voorschool. Daarnaast moet ook worden uitgeweken naar andere methoden waarin kennismaking met individuele voorscholen en leidsters centraal staat.

Daarnaast is het een goed idee om de krachten samen te bundelen. Verschillende instanties kunnen een rol spelen bij de informatievoorziening. Hierbij kan worden gedacht aan welzijnswerk, basisonderwijs, moskeeën, inburgeringsprojecten, huisartsen, et cetera. Een actieve benadering van jonge ouders kan tot een succes leiden.

Als laatste alle aandachtspunten kort weergegeven:

- **Meer publiciteit** → er moet meer publiciteit rond de voorschool komen. Ouders willen het liefst schriftelijke informatie.
- **Bekendheid voorlichtingsmateriaal** → het voorlichtingsmateriaal moet een prominente plek krijgen en alle jonge ouders bereiken.
- **Rol OKC** → er kan worden gekeken welke rol het OKC kan innemen in de informatievoorziening.
- **Diverse benaderingsmethoden** → daarnaast moeten andere methoden worden aangewend, zoals een actieve benadering van jonge ouders door het naar buiten treden van voorscholen, bijvoorbeeld op open dagen.
- **Vasthouden huidige ouders** → aangezien een deel van de peuterspeelzaalouders negatief staat tegenover het plan om op een reguliere peuterspeelzaal een voorschoolprogramma aan te bieden, moet de voorlichting ook worden gericht op het vasthouden van deze ouders.
- **Naamsverandering** → om iets aan het schoolse beeld wat sommige ouders hebben te veranderen, kan een naamsverandering in de communicatie met ouders helpen.
- **Letten op toeleiding bij de uitbreiding naar kinderdagverblijven** → bij de uitbreiding van het voorschoolprogramma naar kinderdagverblijven moet erop worden gelet dat doelgroepkinderen daadwerkelijk naar een kinderdagverblijf met een voorschoolprogramma gaan.

LITERATUUR

Den Blanken, M., A.L. van der Vegt & FORUM (2007) *Voorschoolse educatie: Waarom wel, waarom niet? Overwegingen van ouders om hun kinderen al dan niet te laten deelnemen aan VVE-programma's*. Utrecht: Sardes.

Didaktief (2004). *Voor- en vroegschoolse voorzieningen: Nu zaaien, later oogsten*. Meppel: Uitgeverij School.

Dienst Onderzoek en Statistiek Gemeente Amsterdam (2006) *Buurten in cijfers 2006: Bevolking stadsdeel Oud-Zuid naar buurten en leeftijdsgroepen*. Amsterdam.

Stadsdeel Oud-Zuid (2007). *Beleidsnotitie Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) Oud-Zuid: Beleidsinzet uitbreiding voorscholen 2007-2011*. Amsterdam.

Westenbrink, W. & H. Versteegen (2006) *Allemaal naar de peuterspeelzaal: Een planmatige aanpak van werving en toeleiding naar voor- en vroegschoolse educatie*. Utrecht: Sardes.

